

*Н.В. Аляб'єва, к.ю.н, В.Д. Білий
(Національний авіаційний університет, Київ)*

Пріоритетні напрямки діяльності ООН

Дослідження пріоритетних напрямків діяльності Організації Об'єднаних націй є важливим та актуальним, оскільки це допоможе зрозуміти принципи та правила поведінки країн у міжнародних відносинах, а також допоможе вирішувати складні глобальні проблеми та забезпечувати світовий мир та безпеку.

Серед напрямків діяльності ООН, що зараз існують, найпріоритетнішим є підтримка та захист міжнародного миру та безпеки, розробка та впровадження дієвих механізмів стійкого розвитку людства, а також підтримка та спонукання до ближчих міжнародних зв'язків держав та кооперації між ними.[1]. ООН створює нормативні акти, які регулюють поведінку держав на міжнародній арені. Ці акти включають угоди, конвенції, резолюції та інші документи, які забезпечують міжнародний мир та безпеку.

Миротворчі місії: ООН здійснює миротворчі місії в різних частинах світу, з метою забезпечення миру та стабільності. Миротворчі місії включають моніторинг дотримання перемир'я, контроль за вилученням зброї, організацію виборів та інші дії, що допомагають підтримати мирні процеси. Загалом ООН провело близько 70 миротворчих операцій, 12 з них тривають досі. (Косово, Західна Сахара, Малі, Кіпр, Голанські висоти, Ліван, Середній Схід, Кашмір, Аб'єї, Південний Судан, Демократична Республіка Конго, Центральноафриканська Республіка [2]. Наприклад, миротворча місія ООН у Судані була розпочата після того, як були підписані угоди 2005 року щодо нагляду за дотриманням припинення вогню між арабським урядом з одного боку та Народним рухом звільнення Судану, який боровся проти примусової ісламізації й утисків з боку арабського уряду, з іншого. Вона була доволі ефективною. З 2005 по 2011 роки, було досягнуто співпраці з державою-акцептором і проводились переговори щодо питань поділу влади між сторонами, щодо ситуації в окремих регіонах Судану, поділу управлінням над нафтовими родовищами, демілітаризації території Південного Судану і проведення референдуму про самовизначення) [3]. Україна також була зацікавлена в ідеї миротворчої місії ООН для врегулювання конфлікту на Донбасі, що було запропоновано колишнім президентом України Петром Порошенко. Цю запропоновану миротворчу місію він називав, «вирішальним фактором для припинення конфлікту».[4]

На жаль, миротворці ООН здатні допомагати технічно, логістично, та можуть тільки наглядати за виконанням попередніх домовленостей між сторонами. Для того, щоб місія була ефективною, Для того, щоб миротворча місія ООН була ефективною, необхідно бажання однієї зі сторін завершити конфлікт, якого немає у РФ, як показали події повномасштабної війни 24 лютого 2022 року.

Регулювання збройних конфліктів: ООН відіграє важливу роль у регулюванні збройних конфліктів. Організація може заснувати місії для моніторингу дотримання перемир'я, створення спеціальних трибуналів для розслідування військових злочинів та інших порушень міжнародного права. Прикладом цього можна назвати Міжнародний трибунал щодо колишньої Югославії. В процесі трибуналу було проведено переслідування осіб, відповідальних за тяжкі порушення міжнародного гуманітарного права під час війни на території колишньої Югославії, яка розпочалась у 1991 році. Трибунал розглядав такі міжнародні злочини, як умисне вбивство, тортури, незаконне депортування, захоплення заручників, застосування хімічної зброї, руйнування сіл та міст, які не несли ніяких воєнних цілей, пам'ятників, музеїв, тощо. Міжнародний трибунал завершив свою роботу 31 грудня 2017 року. У період роботи Міжнародного кримінального трибуналу у справах колишньої Югославії було звинувачено в скоєнні воєнних злочинів близько 160 осіб, серед них 90 осіб було засуджено. Розгляди тривали понад двадцять років, за цей час було допитано близько п'яти тисяч людей [5].

Гуманітарна допомога: ООН надає гуманітарну допомогу постраждалим від війн, природних катаклізмів та інших надзвичайних ситуацій. Організація забезпечує доставку харчів, медикаментів, води та інших необхідних речей. Всесвітня продовольча програма ООН з 24 лютого 2022 року, коли почалося повномасштабне вторгнення Росії в Україну, допомогла нашій державі, надавши близько 130 тисяч тонн продовольства та понад 370 мільйонів доларів у вигляді фінансової допомоги. [6]

На жаль, діяльність ООН в цих напрямках не є ідеальною. Для підвищення ефективності діяльності ООН потребує вдосконалення та змін, щоб не відставати від сучасних тенденцій розвитку міжнародних відносин та появою нових конфліктів у світі. До потенційних об'єктів подальшого розвитку можна віднести Раду Безпеки ООН, Генеральну Асамблею ООН, Раду з Опіки ООН, Військово-штабний комітет ООН, ЕКОСОП, Світовий банк та Міжнародний валютний фонд [7].

Звернувшись до статуту ООН, також можна зробити висновки щодо пріоритетних напрямків діяльності ООН, через перелічені у ньому цілі організації. У Статуті ООН міститься перелік цілей ООН, які є актуальними і зараз, наприклад підтримання міжнародного миру та безпеки, розвиток дружніх відносин між державами, співробітництво між державами у розв'язанні міжнародних економічних, соціальних, культурних та гуманітарних проблем, спонукання поваги держав до прав людини й основних свобод, Ця діяльність повинна бути побудована на основі принципів суверенної рівності усіх держав, вирішенні ними міжнародних спорів мирними засобами та дипломатією, а не загрозами застосування сили, кооперації держав-членів у допомозі діяльності ООН і дотриманні країнами, які не є членами ООН, принципів організації [8]. Посилаючись на Статут ООН, була створена широка система багатосто-ронніх договорів. Держави мотивовані до вклю-чення в своє внутрішнє законодавство рекомендацій, конвенцій та захо-дів, створених ООН [9]. Тому, членами ООН можуть бути всі держави, які прагнуть до миру та готові брати на себе відповідальність щодо дотримання Статуту ООН. Відповідно, за недотримання

Статуту ООН у держав-членів організації можуть відбиратись привілеї, або, у найгіршому випадку, держава може бути вигнана з ООН.

Висновки

Актуальність цієї теми полягає в тому, що зараз ООН є найбільшою міжнародною організацією, яка займається розвитком та підтримкою міжнародного миру і безпеки, тому напрямки діяльності ООН становлять собою низку проблем та викликів, з які потрібно вирішити світовим співтовариством, і які потребують негайної уваги та вирішення. Мета, завдання та принципи ООН відображаються у Збереженні світового миру та безпеки міжнародного співтовариства, розвитку дружніх відносин між народами, сприянні співпраці між країнами в різних сферах та розвитку міжнародного права, розвитку співпраці між країнами у гуманітарній сфері, зокрема в розумінні прав людини, соціальних, економічних, культурних та освітніх проблем, забезпеченні умов для спільного вирішення економічних, соціальних, культурних та інших питань, пов'язаних з розвитком країн, забезпеченні зв'язку між членами ООН та забезпеченні реалізації їх міжнародних зобов'язань. Вони є юридично закріплені в основоположному документі організації - статуті ООН.

Список літератури

1. The Oxford Handbook on the United Nations. Thomas G. Weiss and Sam Daws. Oxford University Press. 2018, ст. 698
2. Сайт Better World Campaign. Посилання: <https://betterworldcampaign.org/un-peacekeeping#:~:text=12%20PEACEKEEPING%20MISSIONS,East%2C%20Europe%2C%20and%20Asia>.
3. Примус до миру: гарячі точки й миротворчі місії. ОЛЕКСАНДРА ТЕРЕНТЬЄВА. 28 Вересня, 2021. Посилання: <https://politikrytyka.org/2021/09/28/prymus-do-myru-garyachi-tochky-j-myrotvorchi-misiyi/>
4. Миротворці на Донбасі є «вирішальним фактором для припинення конфлікту» – Порошенко в ООН. Стаття Радіо Свобода. 26 вересня 2018. Посилання: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-poroshenko-oon-myrotvortsyi/29510077.html>
5. М. С. Каменецький. Міжнародний трибунал для колишньої Югославії / Українська дипломатична енциклопедія: 2004 рік, 812 ст.
6. Стаття Укрінформ.07 квітня 2023.Посилання: <https://www.ukrinform.ua/rubric-uzrazom/3639465-prodovolca-programa-oon-vze-nadala-ukraincam-dopomogi-na-370-miljoniv.html>
7. Tower of Bable: How the United Nations Has Fueled Global Chaos. Dore Gold. New York: Three Rivers Press, 2004. Ст. 345
8. Статут ООН
9. Genocide: A Reference Handbook. Contemporary World Issues. Ball, Howard. 2011. Santa Barbara, California: ABC-CLIO. Ст. 203

10. Б. І. Гуменюк. Організація Об'єднаних Націй. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. — К.:Знання України, 2004 — Т.2 — 812с. ISBN 966-316-045-4

11. В. Матвієнко. Організація Об'єднаних Націй. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — 808 с. ISBN 978-966-611-818-2